

100-årsfest ordnades till minne av torrläggningen av Söderfjärden

Till minne av att det är jämna 100 år sedan torrläggningen av Söderfjärden inleddes avtäcktes en minnessten vid besökscentret Meteoria. På stenen finns ett porträtt av den lokala kommitténs ordförande August Holmström (1893-1977) från Sundom.

För exakt ett sekel sedan inleddes det åttåriga torrläggningsprojektet på Söderfjärden. Det var ett enormt arbete som även kantades av påtagliga sociala spänningar och förvecklingar i närområdet. Den 16 juni arrangerades en 100-årsfest vid besökscentret Meteoria.

I sitt festtal på jubileet "Söderfjärden 100" klassade historikern Holger Wester torrläggningsprojektet 1919-1927 som den viktigaste händelsen i Söderfjärdens historia efter meteoritnedslaget för 520 miljoner år sedan.

Genom omfattande torrläggningsarbeten skapades 1430 hektar extra jordbruksmark och den totala arealen odlingsjord ökade till 2300 hektar.

Vägen till detta resultat var dock krokig och omständlig och inte heller befriad från dramatiska händelser. De berörda byarna kunde inte upprätthålla någon enig front. I västra Solf var invånarna skeptiskt inställda till torrläggningsprojektet och dess pumpningsinsatser.

– Hösten 1923 sprängdes en damm på Söderfjärden med påföljden att vattennivån steg med 120 centimeter och ett 500 hektar stort område

med torrlagd mark översvämmades. Den här händelsen förbisågs helt av lokaltidningarna och någon skyldig ställdes aldrig till svars, sade Holger Wester.

Innan torrläggningen var slutförd skulle arbetet bland annat skuggas av en långvarig besvär- och rättsprocess där det slutligen gavs grönt ljus för en fortsättning.

Det krävdes dessutom en ändring av den nationella vattenlagen innan det hela kunde ros i land. Vid sidan av beviljade statslån tecknade en rad engagerade bönder privata lån för att säkra projektets finansiering.

– Efter att torrläggningen hade verkställts blev timotejodling en betydande inkomstkälla för Söderfjärdens invånare. Som mest stod området för 60 procent av den nationella produktionen av timotejfrön, sade Wester.

Minnesmärke över August Holmström avtäcktes

100-årsfestens mest högtidliga stund inträffade när ett minnesmärke med porträtt av eldsjelen August Holmström avtäcktes.

Jordbrukaren August Holmström (1893-1977) från Sundom var ordförande för den lokala kommitté som bildades för torrläggningsarbetet och en pådrivande kraft i sammanhanget.

"Söderfjärden 100"-festen hade tur med vädret och blev en välbesökt historia. På bilden är det Matts Andersén, ordförande för Meteoria, som är talare.

På ett möte den 16 juni 1919 deltog 27 Sundombor och två Munsmbor i ett möte och man beslöt återuppta arbetet med Holmström i spetsen. Hösten 1919 grundades Söderfjärdens torrläggningsföretag för ändamålet.

På plats på 100-årsfesten fanns August Holmströms 89-åriga son, den pensionerade jordbrukaren Ingmar Holmström.

– Min far berättade ingående om det omfattande arbetet och pro-

cesserna under 1920-talet. Senare har jag också läst texter som har skrivits om torrläggningen.

– Tidigare var marken på Söderfjärden för sur för att vissa grödor skulle växa effektivt. Havret var kort till växten och kornet gick inte alls att odla, fortsätter Holmström.

Under sin aktiva karriär som jordbrukare ägnade sig Ingmar Holmström åt vaxelbruk. Timotejfrön var en viktig nisch för honom.

Den pensionerade dräneringsteknikern Rainer Rosendahl höll en kort föreläsning på 100-årsfesten.

Förr var marken på Söderfjärden för sur för att grödorna skulle växa effektivt. Havret blev bara så här långt, säger Ingmar Holmström, son till eldsjälen August Holmström.

I sitt festtal blickade historikern Holger Wester tillbaka på torrlägningsprojektets historia. Som mest odlades 60 procent av landets timotejfrön på området.

- Förr fanns inte gissel som flyghavre, baldersbrå och tistlar med i bilden. Allt det där har kommit senare. Dessutom var frost ett större problem inom jordbruket tidigare. Det kunde handla om kalla nätter redan i augusti, minns Ingmar Holmström.

Samarbete mellan lokala jordbrukare

Den pensionerade dräneringsteknikern Rainer Rosendahl gjorde en tillbakablick på de torrlägningsinsatser som har gjorts på Söderfjärden. Den första dammen i området byggdes så pass tidigt som 1776.

Rosendahl fokuserade också på moderna reglerings- och dräneringsprojekt som har genomförts efter att det lokala jordbruket utmålades som nedsmutsare av Södra stadsfjärden i Vasa.

- Det finns strukturerad och bra balanserad jord på Söderfjärden. De här insatserna har gjorts på inlativ av och i gott samarbete med lokala odlare som frivilligt har ställt sina marktytor till förfogande, säger Rosendahl.

Att förbättra pH-värdet i marken på Söderfjärden är av stor betydelse och en seriös satsning som Rosendahl lyfter fram i sammanhanget är

försöksfältet Vimla.

På vederbörande område finns numera ett regleringsdammprojekt. Dammen togs i bruk ifjol. Jämfört med det mycket torra fjolåret har situationen var klart bättre i år då det har kommit nederbörd, säger Rosendahl.

Ett speciellt arbetsminne som Rainer Rosendahl gärna omnämner är den internationella konferens för forskning inom sura sulfatjordar, vilken arrangerades i Vasa 2012.

- Vi tillbringade en hel dag på Söderfjärden. Vi gjorde grävingsarbeten och bekantade oss med området. 120 forskare från hela världen deltog. Det var mycket speciellt och minnesvärt.

"Söderfjärden 100"-evenemanget som skedde i soligt sommarväder var välbesökt.

Malax veterantraktorförening medverkade i tillställningen och ställde ut gamla traktorer till beskådande. För den musikaliska underhållningen svarade bland annat bygdens egna profiler Hans Martin och Maj-Britt Martin. I matväg fanns fisksoppa på menyn.

TEXT & FOTO

Joakim Snickars

joakim.snickars@gmail.com